



LABORE ET ZELO

ЗАГАЛЬНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ГЕОСФЕР

Обсяг: 5 кредитів ЄКТС

Семестр: 1. Курс: перший

Дні, час, місце: згідно розкладу

Інформація про викладача

Ім'я	Барановська Ольга Віталіївна
Контакти	E-mail: Olia_Bar@ukr.net , тел.: (098) 409 98 85
Робоче місце	Кафедра географії, туризму та спорту (ауд. 408, навчальний корпус 2)
Години консультацій	Вівторок: 13:30 – 14:50

Опис курсу

Навчальна дисципліна «Загальні закономірності та екологічний стан геосфер» покликана забезпечити отримання студентами-географами знань, умінь і навичок, які необхідні для здобуття освітнього ступеня «магістр» за освітньою програмою «Середня освіта (Географія)», проведення географічних досліджень, виконання кваліфікаційної роботи.

Опанування навчальної дисципліни сприятиме формуванню у здобувачів знань про процеси та явища, що відбуваються у географічній оболонці, та чинники й закономірності їхнього поширення; особливості природних та антропогенних систем і об'єктів геосфер; екологічний стан довкілля.

Курс «Загальні закономірності та екологічний стан геосфер» вивчається у першому семестрі на першому курсі магістратури. Теоретична частина курсу базується на засвоєнні сутності понять і термінів загального землезнавства.

Згідно структурно-логічної схеми ОПП курс «Загальні закономірності та екологічний стан геосфер» вивчається паралельно з дисциплінами «Організація та методика наукових географічних досліджень», «Туристичне країнознавство», «Політична географія». Знання з даного курсу стануть у пригоді студентам при вивченні дисципліни «Методика навчання географії у закладах профільної середньої освіти»; при проходженні «Стажувальної практики», «Краєзнавчо-географічної практики» та «Науково-дослідницької практики».

Мета навчання

Після успішного вивчення навчальної дисципліни «Загальні закономірності та екологічний стан геосфер» у комплексі з іншими освітніми компонентами ОПП «Середня освіта (Географія)» у студентів мають бути сформоване цілісне уявлення про середовище існування людства та методологічні засади географічного пізнання, а відповідно такі програмні **компетентності**:

ЗК1. Здатність діяти відповідально та свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).

ЗК5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).

ФК2. Здатність організовувати освітній процес з географії у закладах профільної середньої освіти на основі сучасних наукових досягнень географії та педагогіки (предметно-методична компетентність).

ФК6. Здатність планувати і реалізовувати освітній процес у закладах профільної середньої освіти у спосіб, сприятливий для здоров'я і безпеки людини з урахуванням екологічного стану довкілля (здоров'язбережувальна компетентність).

ФК11. Здатність використовувати закони, теорії, концепції та парадигми сучасної географії та ідеї для дослідження природно-і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації.

ФК12. Здатність здійснювати моніторинг географічних явищ і процесів, особливостей взаємодії природи й суспільства

ФК13. Здатність проводити науковий аналіз та оцінювати причини, особливості та проблеми природокористування, регіонального розвитку, політичної та туристичної діяльності.

ФК14. Здатність використовувати географічні методи й підходи, геоінформаційні технології для розв'язання конкретних науково-прикладних проблем у сфері географії, екології, регіонального розвитку, політики, туризму.

ФК15. Здатність розробляти та втілювати інновації у практику педагогічної, наукової, громадської, політичної, туристичної, природоохоронної діяльності (інноваційна компетентність).

Програмні результати навчання

Вивчення дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОПП «Середня освіта (Географія)» сприяє досягненню здобувачами програмних результатів навчання:

ПРН1. Уміння інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах.

ПРН11. Уміння організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології з врахуванням екологічного стану довкілля під час освітнього процесу.

ПРН13. Уміння планувати та організовувати освітній процес з географії в закладах профільної середньої освіти та прогнозувати його результати.

ПРН16. Уміння застосовувати базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат конкретних галузей наук про Землю, набуті теоретичні знання для дослідження геосистем на різних рівнях просторової організації.

ПРН17. Уміння використовувати практичні навички для моніторингу природно-і суспільно-територіальних систем.

ПРН18. Уміння аналізувати й оцінювати можливі ризики, соціально-економічні, політичні та геоecологічні наслідки реалізації управлінських рішень.

ПРН19. Уміння застосовувати моделі, методи і дані природничих і суспільних

наук, інформаційних технологій при вивченні формування та розвитку об'єктів і процесів у географічній оболонці, при розробленні пропозицій з оптимізації природокористування, туристичної діяльності та забезпечення сталого розвитку регіонів.

ПРН20. Уміння втілювати інновації у професійну діяльність та організовувати дослідницьку роботу учнівської молоді у сфері педагогічної, наукової, краєзнавчої, туристичної, природоохоронної, громадської, політичної діяльності.

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (24 год.), практичних занять (26 год.) організації самостійної роботи студентів в бібліотеках та комп'ютерних мережах (100 год.) для студентів денної форми навчання; лекцій (10 год) та практичних занять (10 год), організації самостійної роботи студентів в бібліотеках та інтернет мережі (130 год) для студентів заочної форми навчання.

Під час вивчення курсу застосовуються такі методи навчання: словесні (пояснення, розповідь, лекція, бесіда, навчальна дискусія), наочні (демонстрації), проблемно-пошуковий; публічний виступ; «мозковий штурм»; коментування, оцінка (або самооцінка) відповідей студентів; а також професійно-ділові ігрові технології. Використовуються інформаційно-комп'ютерні технології, що реалізуються за допомогою різноманітних навчальних сервісів (до прикладу, контролюючи за допомогою Google Форм).

Викладач проводитиме індивідуальні та групові консультації, здійснюватиме аналіз індивідуальних навчальних завдань.

Для вивчення курсу студентам необхідно мати навчальні посібники, зазначені у списку основної літератури. Навчання відбувається в тому числі і на платформі Moodle/ Уніком-НДУ, тому здобувачам вищої освіти потрібно зареєструватися в освітній мережі університету та підписатися на курс. Окрім того, деякі форми індивідуального навчального завдання надсилаються через електронну пошту, Messenger або Viber. У навчальному процесі використовуються сервіси Google, тому здобувачам вищої освіти потрібно мати обліковий запис Google.

Організація навчання

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Географічні наслідки параметрів і рухів Землі. ГО та її моніторинг.	3	2
2	Літосфера, рельєф, мінеральні ресурси Землі	3	2
3	Атмосфера. Загальні кліматичні закономірності Землі	4	2
4	Гідросфера	4	
5	Біосфера. Поширення життя на Землі	2	
6	Антропогенний вплив на географічну оболонку	2	2
7	Антропогенні зміни геосфер	2	
8	Геоecологічний аналіз території Чернігівщини	4	2
Разом		24	10

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Географічні наслідки параметрів і рухів Землі. ГО та її моніторинг.	4	2
2	Літосфера, рельєф, мінеральні ресурси Землі	2	
3	Атмосфера. Загальні кліматичні закономірності Землі	4	
4	Гідросфера	2	2
5	Біосфера. Поширення життя на Землі	4	2
6	Антропогенний вплив на географічну оболонку	4	2
7	Антропогенні зміни геосфер	4	2
8	Геоекологічний аналіз території Чернігівщини	2	
Разом		26	10

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Географічні наслідки параметрів і рухів Землі. ГО та її моніторинг.	13	16
2	Літосфера, рельєф, мінеральні ресурси Землі	13	16
3	Атмосфера. Загальні кліматичні закономірності Землі	12	18
4	Гідросфера	12	16
5	Біосфера. Поширення життя на Землі	10	14
6	Антропогенний вплив на географічну оболонку	14	16
7	Антропогенні зміни геосфер	14	18
8	Геоекологічний аналіз території Чернігівщини	12	16
Разом		100	130

Оцінка

Підсумкова оцінка курсу обчислюється з використанням таких складових:

Тема	Бали	Результат навчання, що оцінюється
1. Географічні наслідки параметрів і рухів Землі. Географічна оболонка та її моніторинг.	5 5	тестова робота розв'язування задач
2. Літосфера, рельєф, мінеральні ресурси Землі	5	практична робота
3. Атмосфера. Загальні кліматичні закономірності Землі	5 5	практична робота контрольна робота
4. Гідросфера	5	усна відповідь
5. Біосфера. Поширення життя на Землі	5 5	практична робота творче завдання
6. Антропогенний вплив на географічну оболонку	5 5	усна відповідь практична робота
7. Антропогенні зміни геосфер	7 3	презентація ІНДЗ участь в дискусії
8. Геоекологічний аналіз території	5	практична робота

Чернігівщини.	5	контрольна робота
	30	Екзамен
	100	Разом

Студенти мають можливість додатково отримати бали (до 10) за виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру, а також можуть бути долучені до написання та опублікування наукових статей з тематики курсу.

Політика курсу

Безпека – понад усе.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час очного навчання ви під керівництвом викладача/викладачки повинні перейти до споруд цивільного захисту і перебувати в них до скасування сигналу.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час дистанційного навчання за вашим місцем перебування, ви маєте повідомити про це викладача/викладачку та перейти до безпечного місця.

Відвідування та участь у практичних заняттях з курсу є обов'язковими. Для студентів індивідуальної форми навчання необхідно на початку семестру узгодити з викладачем графік індивідуальної роботи та консультацій. Відвідування студентами лекцій і практичних занять реєструється викладачем. Варіант відпрацювання пропущених занять узгоджується з викладачем. Дозвіл на пропуск занять з причин, що завчасно відомі і є поважними, студент може отримати, подавши необхідну заяву в деканат.

Якщо ви не були присутні на занятті через сигнал «Повітряна тривога», узгодьте з викладачем дистанційну форму виконання завдання.

За **усну відповідь** (участь у дискусії) виставляється середня арифметична оцінка за розділ.

Останнім терміном здачі завдань є консультація перед екзаменом. Після цього завдання не приймаються.

Перескладання питань практичних занять можливе лише один раз на тиждень, який передує екзамену, і лише за умови отримання студентом негативної оцінки через неявку на заняття у зв'язку з хворобою чи у зв'язку з іншою поважною причиною, що має бути підтверджено відповідним документом (довідка з лікувального закладу, заява на ім'я декана про причину та термін відсутності на заняттях тощо).

Переоцінка завдань можлива упродовж тижня після отримання оцінки на основі заяви на ім'я завідувача кафедри у письмовій формі. Після отримання заяви, завідувач кафедри упродовж тижня створить комісію з переоцінки, яка після проведення аналізу роботи студента повідомить його про своє рішення.

Перескладання заліку відбувається за графіком, визначеним деканатом.

Академічна доброчесність та плагіат. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і слідувати нормам Положення НДУ ім. М. Гоголя «Про академічну доброчесність»

(http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/polozenia_pro_akademichny_dobrochesnist.pdf).

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога

застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Будь-яке копіювання або відтворення результатів чужої праці, якщо тільки робота не має груповий формат, використання завантажених з Інтернету матеріалів кваліфікується як порушення норм і правил академічної доброчесності та передбачає притягнення винного до відповідальності за чинними нормативними документами.

Мобільні пристрої на заняттях використовуються з навчальною метою.

Поведінка в аудиторії. Поведінка здобувачів освіти визначається правилами техніки безпеки та загальноприйнятими нормами поведінки, які визначаються відповідно «Правилами внутрішнього розпорядку» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/pravula_rozporiadky.pdf), «Положенням про організацію освітнього процесу» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/onp2018.pdf) та «Етичним кодексом» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/etychkodeks.pdf) ЗВО.

Вітається активність здобувача із планування освітнього процесу та участь у формальній та неформальній освіті.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Барановська О. В., Остапчук В. В. Загальні географічні закономірності: навчальний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 155 с.
2. Барановська О. В., Барановський М. О. Практикум із ландшафтної екології: навч.-метод. посіб. Ніжин: НДУ ім. Миколи Гоголя, 2019. 33 с.
3. Гавриленко О. П. Екологія з основами геоекології : підручник. Riga: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2018. 462
4. Остапчук В. В. Основи метеорології та гідрології. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2019. 229 с.
5. Топчієв О. Г., Мальчикова Д. С., Пилипенко І. О., Яворська В. В. Методологічні засади географії : підручник. Одеса : Одеськ. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 352 с.

Допоміжна література

1. Барановська О. В., Барановський М. О., Смаль І. В., Смаль В. В. Чернігівщина: природа, населення, господарство (комплексне географічне дослідження): Монографія. Ніжин: Наука–сервіс, 2000. 180 с.
2. Воловик В. М. Загальне землезнавство: практикум (літосфера, біосфера, географічна оболонка, розвиток географічної науки): навчальний посібник. Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2007. 144 с.
3. Волошин І.І. Загальне землезнавство: навчальний посібник для вузів. Ніжин: Вид-во Ніжинського педагогічного ун-ту ім. М. Гоголя, 2002. 294 с.
4. Гродзинський М. Д. Ландшафтна екологія: підручник. Київ: Знання, 2014. 550 с.
5. Коротун І.М. Загальне землезнавство: навч. посібник. Рівне, ДІВА, 2013. 308с.
6. Splodytel A.O., Sorokina L.Y., Lunova O.V. Landscape geochemical conditions and patterns of inter-element redistribution of heavy metals in landscapes of

Періодичні видання

1. Вісник Київського університету. Географія
2. Географія
3. Географія та основи економіки в школі
4. Краєзнавство. Географія. Туризм.
5. Український географічний журнал
6. Фізична географія та геоморфологія.
7. Geol. Geograph. Geocology

Електронні джерела інформації

1. Географічний портал. ULR: <http://geosite.com.ua>
2. Екологічний паспорт Чернігівської області. URL: <https://data.gov.ua/en/dataset/d879dbea-ba48-459e-bcc9-742ad8007658>
3. Екосистема. ULR: <https://eco.gov.ua/>
4. Інститут географії НАН України . ULR :<http://igu.org.ua/>
5. Національний атлас України [електронна версія]. ULR: <http://wdc.org.ua/atlas/>
6. Регіональні доповіді про стан навколишнього природного середовища. ULR: <https://mepr.gov.ua/news/35990.html>
7. Українська наукова інтернет-спільнота. ULR: www.nauka-online.org
8. Статистика каналу UkrMap. ULR: https://uk.tgstat.com/channel/@ukrainian_map
9. Butler, A., Berglund U. 2012. Landscape character assessment as an approach to understanding public interests within the European landscape convention. Landscape Research 39:219-236. URL: <http://dx.doi.org/10.1080/01426397.2012.716404>